

Scenariusz na Dzień Edukacji Prawnej 2026 wariant 2 – kazus „Telefon na raty”

Autorka: Agnieszka Tomasik. Współpraca: Małgorzata Głódkowska, Elżbieta Piotrowska-Albin, Katarzyna Orłowska-Mikołajczak, Barbara Kapała-Łosak, Magdalena Burzymowska, Magdalena Arendt, Aleksandra Chudaś, Małgorzata Duszyńska, Magdalena El-Hagin, Arkadiusz Kolasa, Marzena Korzonek, Przemysław Małecki, Jakub Puszkarski, Maciej Sopyło, Edyta Żegleń-Nycz

SPIS TREŚCI

STRESZCZENIE LEKCJI	1
PRZEBIEG LEKCJI	2
KARTY PRACY	4

STRESZCZENIE LEKCJI

Lekcja oparta jest na analizie kazusu prawnego – zrozumiałego, przystępnego dla uczniów i uczennic, bliskiego ich życiu i doświadczeniu. Jego celem jest rozwinięcie umiejętności interpretacji zdarzeń z perspektywy różnych ról zawodowych związanych z systemem wymiaru sprawiedliwości, a także doskonalenie kompetencji komunikacyjnych i pracy zespołowej.

Uczestnicy i uczestniczki zostają podzieleni na zespoły, z których każdy wciela się w jedną z ról, np.: **adwokata, radcy prawnego, sędziego, prokuratora, mediatora, kuratora sądowego, notariusza, komornika** - każda grupa otrzymuje zestaw pytań problemowych, wyrażających perspektywę danego zawodu. Na ich podstawie uczestnicy lekcji mają przygotować interpretację sytuacji oraz potencjalne działania, które mogłyby zostać podjęte, gdyby podana sytuacja wydarzyła się naprawdę.

Po fazie przygotowania następuje prezentacja wypracowanych odpowiedzi i/lub/ewentualnie **odegranie scenek** – krótkich symulacji spotkań, narad lub przesłuchań, w których uczestnicy prezentują swoje punkty widzenia i proponowane rozwiązania. Prowadzący moderuje dyskusję, zwracając uwagę na różnice w podejściu poszczególnych ról oraz możliwe ścieżki postępowania: wychowawcze, mediacyjne, sądowe i resocjalizacyjne. Rozwija kwestie związane z zawodem prawniczym, który wykonuje.

Warsztat kończy się **podsumowaniem**, w którym dokonuje się oceny działań zaproponowanych przez poszczególne grupy. Omówione zostają, np.:

- perspektywa odpowiedzialności bohaterów kazusu,
- znaczenie dowodów,
- adekwatność konsekwencji do popełnianych czynów,
- strategie naprawcze i mediacyjne,
- możliwości wsparcia poszkodowanych, świadków,
- podkreślenie wagi Konstytucji RP, w szczególności prawa do sądu.

Rezultatem warsztatu jest pogłębienie wiedzy uczestników i uczestniczek o wielości ról i procedur w wymiarze sprawiedliwości, w tym w sprawach z udziałem nieletnich, a także rozwinięcie wrażliwości etycznej i umiejętności analizy konfliktów międzyludzkich. Prowadzący powinien prowadzić refleksje uczniów i uczennice do wniosków:

W życiu zdarza się wiele sytuacji, które są dla obywateli trudne i dzięki prawu oraz zawodom prawniczym można z nich wybrnąć – każdy, zarówno dłużnik jak i wierzyciel, ma swoje prawa. Dzięki prawnikom i prawniczkom problem może zostać zakończony zgodnie z przepisami prawa, zatem możliwie sprawiedliwie.

Scenariusz publikujemy w **dwóch wariantach** – w oparciu o **dwa kazusy** tak, aby każdy zawód prawniczy mógł być reprezentowany i aby lepiej trafić do danej grupy wiekowej odbiorców, a także uwzględnić specyfikę szkoły.

PRZEBIEG LEKCJI

Prowadzący wita uczniów, przedstawia się (imię, nazwisko, wykonywany zawód prawniczy). Wyjaśnia okoliczności spotkania (Dzień Edukacji Prawnej). Rozpoczyna się część warsztatowa spotkania:

Kazus 2: „Telefon na raty”

Prowadzący dzieli uczniów na 5 grup. Uczniowie siadają w swoich grupach i otrzymują materiały: Kazus, kartę pytań, kartki do notowania, duży arkusz do prezentacji (opcjonalnie) i mazaki (opcjonalnie).

Prowadzący odczytuje kazus:

Kuba, uczeń 4 klasy technikum (19 lat), chciał kupić nowy telefon o wartości 6 000 zł, ale nie miał zdolności kredytowej. Poprosił więc swojego sąsiada Marka, studenta, aby ten pożyczył mu niezbędne pieniądze. Marek zgodził się,

ponieważ uzbierał pewną kwotę, którą w przyszłości chce przeznaczyć na wymarzony motor, ale pod warunkiem, że Kuba zobowiąże się oddawać pieniądze co miesiąc, a umowa między nimi zostanie sporządzona u notariusza. U notariusza sporządzono umowę pożyczki. Ustalono termin spłaty w 12 ratach. Przez pierwsze 3 miesiące Kuba oddawał pieniądze, ale potem przestał płacić raty i twierdził, że „nie ma teraz kasy”. Marek wniósł pozew o zapłatę długu do sądu przeciwko Kubie.

Po odczytaniu prowadzący wyjaśnia, jakie zadanie mają poszczególne grupy prawnicze: sędziów, adwokatów/radców prawnych, notariuszy, komorników i mediatorów:

W swojej grupie analizujecie sprawę z perspektywy zawodu prawniczego, który wylosowaliście. Odpowiedzcie na pytania i przygotujcie krótką prezentację, w której przedstawicie Wasze stanowisko i rozwiązania dla sprawy.”

Osoba prowadząca rozdaje wydrukowany kazus oraz karty pracy – każda grupa otrzymuje do opracowania zadanie z perspektywy innego zawodu prawniczego.

Po upływie 15 minut następuje podsumowanie – uczniowie prezentują odpowiedzi na pytania i to, jak widzą sprawę z perspektywy swojego (wylosowanego) zawodu prawniczego. W trakcie powinny pojawić się wnioski:

- Najważniejsze ustalenia:
- Największa trudność w analizie:
- Co Was zaskoczyło w perspektywie Waszego zawodu prawniczego?
- W jaki sposób zawody prawnicze wspierają obywateli w ich życiu?

Na koniec prowadzący inicjuje rozmowę na temat wagi prawa w życiu obywateli w oparciu o kazus, na przykład:

Widzimy sytuację z kilku perspektyw: poszkodowanego, sprawcy, świadka – prawo wyznacza zasady współżycia społecznego, czyli norm etycznych i moralnych – regulujących stosunki między ludźmi, ale też stanowi o konsekwencjach niewłaściwych czynów i o ochronie prawnej obywatela:

Wierzyciel ma prawo egzekwować (żądać) oddania należnych mu pieniędzy.

Dłużnik podlega konsekwencjom za czyn, jednak ma też swoje prawa.

Obywatele posiadają prawa i obowiązki, a poszczególne zawody prawnicze wspierają relację obywatela z prawem, itd.

Prawa obywateli, również te dotyczące kwestii związanych z obroną, postępowaniem sądowym, są zapisane w Konstytucji.

Zakończenie lekcji i pożegnanie z uczniami.

KARTY PRACY

Kazus – kolejną stronę (stronę nr 5 w pliku) należy wydrukować 3 razy, a następnie rozciąć kartkę na pół, aby uzyskać po jednym kazusie do wręczenia każdej z 5 grup.

Karty zawodów prawniczych – 1 egzemplarz dla każdej grupy (każda powinna otrzymać perspektywę innego zawodu prawniczego do opracowania)

KAZUS

Kuba, uczeń 4 klasy technikum (19 lat), chciał kupić nowy telefon o wartości 6 000 zł, ale nie miał zdolności kredytowej. Poprosił więc swojego sąsiada Marka, studenta, aby ten pożyczył mu niezbędne pieniądze.

Marek zgodził się, ponieważ uzbierał pewną kwotę, którą w przyszłości chce przeznaczyć na wymarzony motor, ale pod warunkiem, że Kuba zobowiąże się oddawać pieniądze co miesiąc, a umowa między nimi zostanie sporządzona u notariusza.

U notariusza sporządzono umowę pożyczki. Ustalono termin spłaty w 12 ratach. Przez pierwsze 3 miesiące Kuba oddawał pieniądze, ale potem przestał płacić raty i twierdził, że „nie ma teraz kasy”. Marek wniósł pozew o zapłatę długu do sądu przeciwko Kubie.

KAZUS

Kuba, uczeń 4 klasy technikum (19 lat), chciał kupić nowy telefon o wartości 6 000 zł, ale nie miał zdolności kredytowej. Poprosił więc swojego sąsiada Marka, studenta, aby ten pożyczył mu niezbędne pieniądze.

Marek zgodził się, ponieważ uzbierał pewną kwotę, którą w przyszłości chce przeznaczyć na wymarzony motor, ale pod warunkiem, że Kuba zobowiąże się oddawać pieniądze co miesiąc, a umowa między nimi zostanie sporządzona u notariusza.

U notariusza sporządzono umowę pożyczki. Ustalono termin spłaty w 12 ratach. Przez pierwsze 3 miesiące Kuba oddawał pieniądze, ale potem przestał płacić raty i twierdził, że „nie ma teraz kasy”. Marek wniósł pozew o zapłatę długu do sądu przeciwko Kubie.

GRUPA SĘDZIÓW

- Jakie fakty muszę ustalić, aby sprawiedliwie ocenić tę sytuację?
- Jakie dowody są kluczowe (zeznania stron, okoliczności, dokumenty)?
- Jakie okoliczności łagodzące (czyli przemawiające na korzyść Kuby) lub obciążające (czyli przemawiające na niekorzyść Kuby) widzę (np. Kuba pracuje dorywczo, uczy się i ma kłopoty ze spłatą)?
- Jak powinnam/powinienem zadbać o sprawiedliwość dla obu stron?

Odniesienia do Konstytucji:

Art. 45 ust. 1 [Prawo do sądu]

Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

GRUPA ADWOKATÓW/ RADCÓW PRAWNYCH

(reprezentują wierzyciela – Marka lub dłużnika – Kubę, do wyboru)

- Do czego Kuba jest zobowiązany względem Marka? Z czego to zobowiązanie wynika?
- Czy Kuba może w jakiś sposób „zwolnić się” od dalszego zwrotu pożyczki Markowi?
- Czy zobowiązanie Kuby zostało wykonane chociażby częściowo, a jeśli tak – w jakim zakresie?
- Czego może żądać Marek od Kuby? Czy może czegoś więcej niż niespłaconej jeszcze kwoty pożyczki?
- Jakie rozwiązanie pomogłoby Kubie wywiązać się ze swojego zobowiązania? Czym może argumentować potrzebę zmiany sposobu lub terminu spłaty pożyczki?
- Jakie rozwiązania pozasądowe (tj. oprócz kierowania sprawy do sądu) mogą być korzystne, pomocne dla Kubę w tej sprawie? A jakie dla Marka?

Odniesienia do Konstytucji:

Art. 2: [zasada zaufania obywatela do Państwa]

Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

Art. 64 ust. 1 [Prawo do własności]

Każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia.

Art. 64 ust. 2 [Ochrona prawa do własności]

Własność, inne prawa majątkowe oraz prawo dziedziczenia podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej.

GRUPA MEDIATORÓW

(osoby, które pomagają uczniom osiągnąć porozumienie)

- Jakie emocje są obecne u stron wobec siebie: Marka i Kuby?
- Jak ustalić, co naprawdę jest ważne dla każdej strony (złość, wstyd, chęć odzyskania pieniędzy, chęć posiadania telefonu, potrzeba sprawiedliwości)?
- Jak poprowadzić rozmowę tak, by obie strony mogły dojść do porozumienia (rozwiązania sprawy) i mogły wspólnie funkcjonować jako sąsiedzi?
- Jakie rozwiązania mogą być satysfakcjonujące dla wszystkich (odzyskanie pieniędzy, przeprosiny, pojednanie, plan spłaty długu)?

Odniesienie do Konstytucji:

Art. 2: [zasada zaufania obywatela do Państwa]

Rzeczpospolita Polska jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej.

GRUPA NOTARIUSZY

- Czy Kuba jako osoba młoda (19 lat) mogła samodzielnie podpisać akt notarialny?
- Jak jako notariusz mogę pomóc w rozwiązaniu przedstawionej sprawy?
- Co mogę powiedzieć obu stronom w chwili podpisywania umowy pożyczki? O jakich skutkach umowy mogę je poinformować?

Odniesienie do Konstytucji:

Art. 64 ust. 1 [Prawo do własności]

Każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia.

Art. 64 ust. 2 [Ochrona prawa do własności]

Własność, inne prawa majątkowe oraz prawo dziedziczenia podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej.

GRUPA KOMORNIKÓW

- Jaka jest sytuacja życiowa Kuby, gdy przystąpię do egzekucji (czyli do ściągnięcia/odzyskania dla Marka długu od Kuby)?
- W jaki sposób wyegzekwować niezapłacony dług, jeśli Kuba jest uczniem i jego dochody są doraźne (nie są stałe), mieszka z rodzicami i wiele rzeczy, którymi posługuje się na co dzień należy do rodziców?
- Jakie składniki majątku Kuby komornik może zająć (np. pieniądze na koncie, wynagrodzenie, telefon), aby umożliwić Markowi odzyskanie pieniędzy?
- Co powiedzieć Kubie, gdy postanowienie sądu zobowiąże mnie do odzyskania od niego pieniędzy na rzecz Marka?

Odniesienie do Konstytucji:

Art. 64 ust. 1 [Prawo do własności]

Każdy ma prawo do własności, innych praw majątkowych oraz prawo dziedziczenia.

Art. 64 ust. 2 [Ochrona prawa do własności]

Własność, inne prawa majątkowe oraz prawo dziedziczenia podlegają równej dla wszystkich ochronie prawnej.